

Arkeologisen kohteen tarkastuskertomus

Hamina Metsäkylän seuratalo [uusi kohde]

Muinaisjäännöstyyppi: kvartsi- ja porfyriittilouhos
 Ajoitus: kivikausi, historiallinen aika
 Koordinaatit: P=6711593; I=481103; z=55 m mpy
 (ETRS-TM35FIN, muinaisjäännösrekisteristä)
 Tutkimukset ja aiemmat löydöt: –
 Lähilöydöt: Osa samaa louhittua porfyrijuonta kuin kohteessa Hamina Houvanmäki
 2

Tarkastus 2015

Pvm: 26.4.2015
 Tarkastajat: T. Mökkönen & V. Viinikainen
 Löydöt: KM 40408:1 (kvartsi-iskos)

Tarkastuskertomus on viimeistelty kuvien ja kartan osalta Helsingissä 23.3.2023.

Teemu Mökkönen

Houvanmäellä havaittu kauttaaltaan louhittu kvartsi- ja porfyriittilouhos tulee uudestaan esiin Metsäkylän seuratalon itäpuolella (takana) sijaitsevalla kallioisella mäellä. Juoni kulkee lähes pohjoinen–etelä suunnassa mäen laen poikki. Kyse on samasta juonesta, johon liittyen on löydetty pohjoisempana sijaitseva louhinnan merkit kohteessa Houvanmäki 2. Tyhjillä välialueilla juoni on joko jääkauden poisrouhimaa tai maaperän peitossa.

Metsäkylän seuratalon louhosalueelta on havaintoja kolmesta eri ryppästä yli 200 m matkalta:

- Pohjoisin ryppäs = louhospaikat 1–3
- Keskimäinen ryppäs = louhospaikat 4–6
- Eteläisin ryppäs = Louhokset 7–8

Kaikki havainnot ovat turpeen ja kasvillisuuden peitteisyyden takia sporadisia, mutta ne kaikki liittyvät samaan kvartsi- ja porfyriittilouhokseen. Metsäkylän seuratalon itäpuolella sijaitseva porfyrijuoni on käsitettävä yhdeksi laajemmaksi louhosalueeksi.

Kohde on hyvin turpeen, sammaleen ja varvikon peittämää. Tehdyt louhoshavainnot vaativat lähes jokaisessa tapauksessa kalliopinnan paljastamista, ennen kuin louhittua porfyriä saatiin näkyville. Siksi havainnot louhinnasta ovat hyvin sporadisia, vaikka louhittua aluetta on todennäköisesti huomattavasti laajemmin juonen alueella.

Louhoksen pohjaa ei ole kaivettu esiin missään kohdassa. Yhdessä kohtaa tätä koetettiin louhitun reunan vierestä, mutta paikalla oli ainakin 50 cm kerros juuria täynnä olevaa turvetta, ja yritys jätettiin sikseen.

Kyseessä on kvartsi- ja porfyriittilouhos/porfyriittilouhos oleva juoni, josta on louhittu raaka-ainetta kivikauden esineisiin. Kvartsi- ja porfyriittilouhos-iskoksia tunnetaan viereisiltä kivikauden asuinpaikoilta, mutta myös laajemmalla alueella Kaakkois-Suomessa. Metsäkylän seuratalon keskimmaisestä louhosryppästä löytyi myös louhittu kvartsijuoni (louhos 4).

Eteläisimmän ryppään louhokset nrot 7 ja 8 poikkeavat muista. Suurin osa louhituista kohdista vaikuttaa seuraavan pinnanmuotoja ja eri kivilajien kontaktipintoja hyvin hienovaraisesti. Eteläisimpien louhosten toisenlaisiin työkaluihin viittaava neliskanttinen muoto ja sijainti lähellä tietä antoivat viitteitä niiden ainakin viimeisen käyttövaiheen ajoittumisesta historialliselle ajalle.

Paikannetut louhoskohdat ovat seuraavat (pohjoisesta etelään):

	P (ETRS-TM35FIN)	I (ETRS-TM35FIN)	Virhe	Z
Seuratalo louhos 1	6724136	504309	±5	59
Seuratalo louhos 2	6724120	504311	±5	54
Seuratalo louhos 3	6724102	504315	±4	59
Seuratalo louhos 4	6724038	504338	±3	56
Seuratalo louhos 5	6724027	504340	±4	52
Seuratalo louhos 6	6724018	504339	±4	58
Seuratalo louhos 7	6723948	504363	±4	53
Seuratalo louhos 8	6723944	504374	±5	51

Louhokset 1–3. Metsäkylän seuratalon takana porfyryjuonen kohta tulee esiin metsässä matalana, noin 3 metriä leveänä liki pohjois-etelä –suuntaisena railona. Alue on kuusimetsää, ja maapohjalla on paksu turve ja sammalkerros.

Louhos 1 kohdalla railon länsireuna näytti luonnollisia muotoja jyrkemmältä. Vedettäessä sammalta ja turvetta sivuun, alta paljastui louhittua kalliossa vielä kiinni olevaa porfyryä.

Louhos 2 kohdalla railon reunalla oli muutama muodoiltaan jyrkempi kohta, joissa paljasta kallionpintaa ja porfyryä oli vähän näkyvissä. Jyrkempien kohtien välissä railon reuna on kovera ja samalta kohdalta pohjalta täyttynyt. Aluskasvillisuutta poistettiin eteläreunalta sen verran, että saatiin louhittua porfyyrin pintaa näkyviin. On mahdollista, että koko kovera kohta on louhittua aluetta.

Louhos 3 kohdalla oli havaittavissa kaksi voimakkaasti koveraa kohtaa, joissa molemmista löytyi jälkiä porfyyrin louhinnasta.

Louhokset 4–6. Avoimemmassa maastossa kallioalueen keskellä maanpinta on vähemmän peitteistä kuin kuusimetsässä. Täällä ainoastaan porfyyrisuonen länsireuna on havaittavissa, ja itäreuna on jääkauden poisleikkaama.

Louhos 4 kohdalla pystysuorassa kalliossa on näkyvillä kvartsia. Kun turve vedettiin sivuun, kohdalta paljastui osin poislouhittu kvartsisuoni ja iskoksia (KM 40408:1).

Louhos 5 sijaitsee edellisestä vain n. 5 m etelään. Luontaista jyrkkäpiirteisempi railon reuna paljastui louhituksi porfyyriseinämäksi, kun sammalta vedettiin sivuun. Alueen reunat ovat täysin umpeenkasvaneet, mutta pinnamuotojen perusteella louhittua aluetta on syytä olettaa olevan laajemmalla alueella.

Louhos 6 liki metrin syvyinen railon reuna, jossa koko maan pinnalla olevassa osassa näkyy poislouhittua porfyryä.

Louhokset 7–8. Metsäkylän seuratalon takana olevan kallion eteläpäässä havaittiin kaksi yleisilmeeltään neliskulmaista/kulmikasta louhosta. Näistä läntisemmän (nro 7) länsipuolella oli lisäksi pienialainen historiallisen ajan graniittilouhos. Molemmissa louhoksissa havaittiin porfyyrin louhinnan merkkejä. Näiden louhosten viimeisen käyttöjakson oletetaan olleen historiallisella ajalla. Nelikulmainen/kulmikas muoto viittaa toisenlaisiin työkaluihin ja tapan louhia, kuin muualla saman juonen alueella havaitut louhinnan merkit, joissa louhiminen on seurannut hyvin hienovaraisesti eri kivilajien kontaktipintoja. Historiallisen ajan louhintatoiminnan puolesta puhuu myös hyvä

kulkuyhteys tielle, mikä on mahdollistanut erilaisten koneiden mahdollisen hyväksikäytön. Louhosten pohja voi tälläkin paikalla olla esihistoriallinen.

Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 1. Metsäkylän seuratalon itäpuolella porfyryjuoni näkyy kuusimetsässä loivapiirteisempänä urana. Lähes kaikki louhinnan merkit ovat jääneet reunoja peittävän sammalkasvuston alle, ja niiden havaitsemiseksi tarvitaan sammalten poistoa (oikeanpuoleinen kuva). Kuva kohti etelää. T. Mökkönen 2015.

Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 2. Juonen länsireunalla havaittiin kovera kohta, jonka reunoilta jyrkemmistä kohdista paljastettiin esiin merkkejä louhitusta porfyryistä. Kuva kohti lounasta. T. Mökkönen 2015.

Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 3. Juonen länsireunalla louhinnan jälkiä havaittiin kahdessa koverassa kohdassa. Etuoikealla louhinnan merkit hyvin näkyvissä, ja vasemmalla Ville Viinikainen tarkastamassa toista peitteisempää louhoskohtaa. Kuva kohti lounasta. T. Mökkönen 2015.

Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 4. Kallion korkeimmalla kohdalla vai porfyryjuonen länsireuna erottuu, itäreunan ollessa jääkauden tasaiseksi silottamaa. Paikalta havaittiin kvartsia pystysuorassa kalliossa, jonka alapuolelta sammaleen ja turpeen alta paljastui kvartsijuoni. Kvartsijuonesta on louhittu pala pois, ja paikalla oli muutama iskos. Kuva kohti luodetta. T. Mökkönen 2015.

Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 5 ja 4. Etuvasemmalla erottuu porfyrylouhos (louhos 5) sammalten alta osin paljastettuna (oikeanpuoleinen kuva). Taaempänä oikealla louhitun kvartsijuonen paikka (louhos 4). Kuva kohti luodetta. T. Mökkönen 2015.

Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 6. Louhittu porfyriitti oli voimakkaasti kasvillisuuden peittämää, mutta turpeen alta louhinnan merkit paljastuivat selvästi. Kuva kohti koillista. T. Mökkönen 2015.

Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 5 ja 6. Taaempänä louhos 6, ja etuoikealla louhos 5. Kuva kohti kaakkoa-etelää. T. Mökkönen 2015.

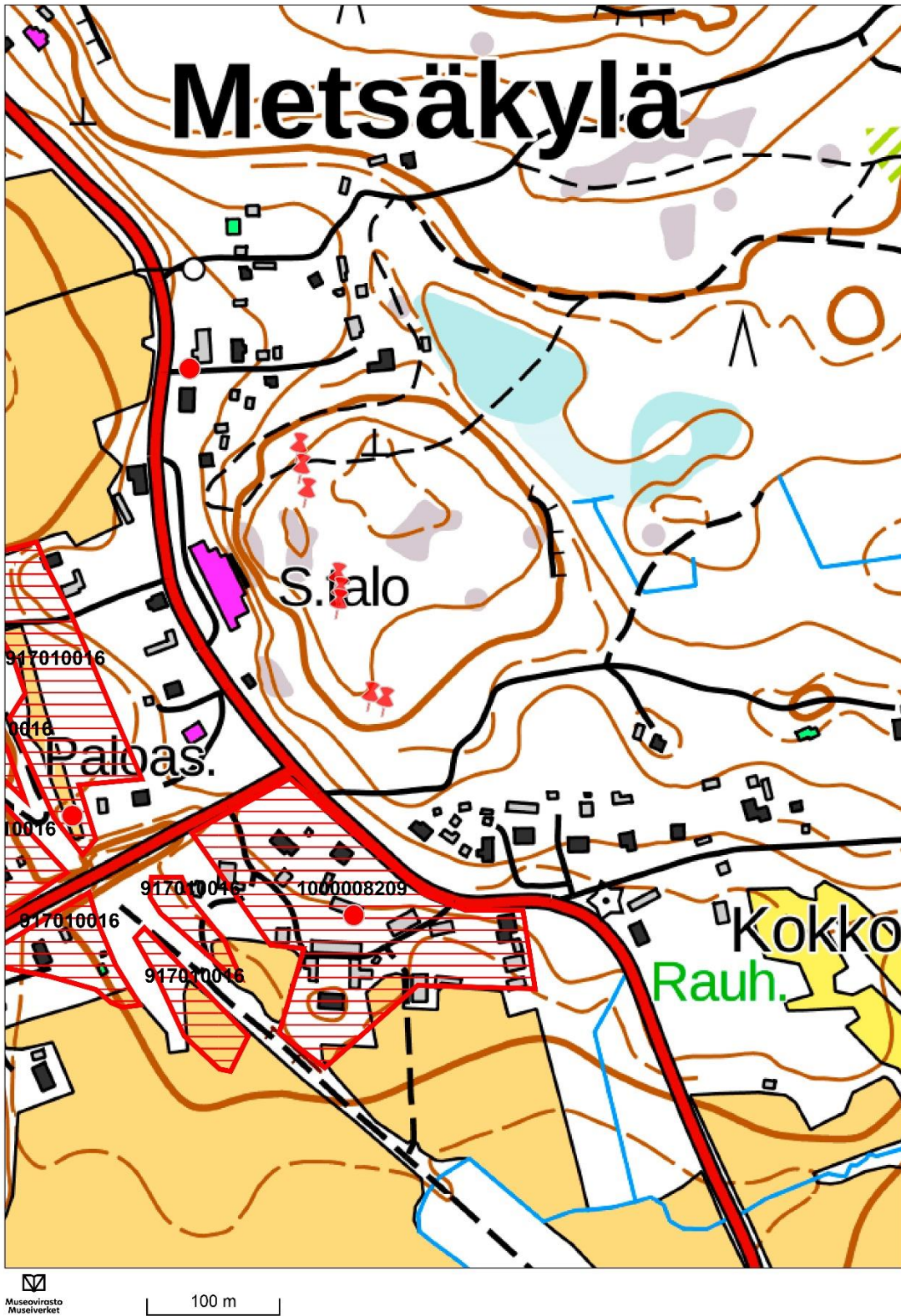
Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 7. Louhos sijaitsee kalliokumpareen etelärinteeseen yläosassa. Louhos on pohjaltaan neliömäinen, ja poikkeaa siten muualta porfyryrjuonen alueelta löydetyistä louhospaikoista. Oletettavasti tien lähellä sijaitseva louhos on ollut käytössä historiallisella ajalla. Paikasta kymmenisen metriä länteen sijaitsee pieni kotitarpeeseen (kivijalat) tehty graniittilouhos. Kuva kohti pohjoista. T. Mökkönen 2015.

Kuva. Metsäkylän seuratalo, louhos 8. Louhos 8 sijaitsee kalliokumpareen etelärinteeseen yläosassa, louhoksesta 7 hieman itään. Louhos on pohjaltaan neliömäinen, ja saattaa siten ajoittua historialliselle ajalle. Kuva kohti pohjoista. T. Mökkönen 2015.

Kartta 1. Hamina Metsäkylän seurantalo, sijainti.
Havainnot (punaiset nuppineulat)

2023-03-23

Kartta 2. Hamina Metsäkylän seurantalo, sijainti.
Louhittu juoni näkyy nykyisessä laserkeilausaineistossa. Havainnot (punaiset nuppineulat).

2023-03-23

